

наша слова

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 2 (1465) 8 СТУДЗЕНЯ 2020 г.

Да юбілею Вольгі Іпатавай

У ТВОРЧЫМ СВЯЩТВЕ (Водбліскі сустрэчаў)

Волечка нарадзілася ў навагоднюю ночь у шпітальні калі сцяны старажытнага Мірскага замка. Дзесьць гадоў правучылася ў Наваградскай сяродняй школе. Дарэчы, там на гарадскіх могілках пахавана яе мама.

Таму Наваградчына для Вольгі Міхайлаўны Іпатавай больш, чым "мой родны кут". Радаводная сувязі моцныя звартнай любоўю. І мы, гості Менска, бачылі ў сакавіку 1983 года, як любяць у Наваградку сваю зямлячку, як шануюць яе пісменніцкую работу. Вось чаму творчы вечар Вольгі Іпатавай ператварыўся там у сапраўднае свята мастацтва.

З выступленнямі сакратара праўлення Саюза пісменнікаў Івана Чыгрынава, на месніка дырэктара Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы Акадэміі науک Уладзіміра Гніламёдава, паста Алесі Ставера суседнічалі цікавыя нумары танцавальнага ансамбля "Свіцязь", а таксама песні, якія прывезлі з сабою з Менска кампазітар Алег Чыркун і артыстка Зоя Мордус.

Ці не тады ўзніклі ў міні блакнотіку першыя радкі верша "Ля вежаў Наваградка" з эпіграфам радкоў Вольгі Іпатавай: "Самы маленечкі гарадок // Да тоўстай кнігі падобны".

Было ўсцешна да 40-годдзя ўжо знакамітай на ўсе мерыдыяны і паралелі паэтэсы ўручыць ёй кнігу лірыкі "Маярык" (1985) з вершам, які пачынаецца так:

Адкуль ідзём? Ад баразны,
з малога каліва...
Няма наваградскай сцяны,
і замак спалены?
Затое мы - саюз вякоў
жывучай спадчыны...
Наваградак - ты меч бацькоў,
ты - песня матычына.

Я часта адгукаўся на

з'яўленне новых творчых здабыткаў Вольгі. На выдадзеную ёю ў 2002 г. кнігу "Альгердава дзіда" вось такім эх-спромтам "upsykhnuť", адресуючы яго чытачам трывогі:

*Ці ты грабар з лапатам,
ці інцель з пысай гербавай,-
напсу не слухай з квартама...
Чыйтай, утыр, Інатаву:
яна з душой упартую
і з дзідаю Альгердавай.*

А вось услаўлены Вольгаю так званы Альгердаў Шлях я "перавёў" у свой верш "Пачула Неба..." З прысвячэннем ёй верш быў змешчаны ў міні зборніку "Нас - многа" (2012). А пачынаецца твор такімі радкамі:

*Вісіць над намі
вечны Млечны Шлях.
Альгердаў Шлях
нас калаціў і песціў.
Шлях з Грэкаў у Варагі -
у вірах.
А ён жа азалочаў і нявесціў...*

х х х

У 1960 годзе 15-гадовая піянерка Волечка была запрошана ў Дом творчасці "Каралішчавічы", дзе праходзіла ўрачыстая сустрэча знакамітых пісменнікаў. На здымку відаць, як лагодна прытуліў юную пастку Янка Маўр. Амаль праз 40 гадоў Вольга Іпатава зноў аказалася ў Ка-

ралішчавічах, дзе яшчэ захоўвалася шыльда з надпісам: "У гэтым доме жыў і працаўаў у 1950-56 г. народны паэт БССР Якуб Колас".

У снежні 1984 г. лідера творчасці фатографаваліся Вольга Іпатава (на здымку справа), на прыступку вышэй - Васіль Макаровіч, Аляксандр Дзяржынскі, Віталь Зэйдэль-Вольскі, Валянціна Аркадзевна Куляшова з дачкою і я.

*Думы з зямлі злучалі
тут - калі яничэ! - крывічы.
Веча абветранага адчоа -
К а р а л і ш ч а в і ч ы.*

Прыгадаўся ўрывак з верша "Каралішчавічы" з кнігі лірыкі "Маярык" (1985).

Мой календар-чысьленнік пільнус даты нашага творчага пабрацімства-свяцтва. У 1986 г. на стол маёй сямейкі трапіла кніжка Вольгі Міхайлаўны "Узелок Святогора" з такім дарчым надпісем: "Сяргею і Людміле Панізі-

1979 - 1982 гадах я сам быў рэдактарам дзяржтэлерады БССР. І таму стасункі з падначаленай Генадзяй Бураўкінай былі ў мене актыўна-творчыя. Прыйгдаўночы падзеі ў Львове восенню 1987 г. Там праходзіў так званы "круглы стол" украінскіх і беларускіх пісменнікаў-перакладчыкаў: "Векавыя традыцыі міжнацыянальных зносін нашых нароў". Вядоўцамі былі Вольга Іпатава і Раман Лубкіўскі. Выступалі і Валянціна Коўтун, і я... (Закінчэнне на старонцы 8.)

Дарагія сябры "Нашага слова"!

У студзені мы атрымалі невялікую прыбаўку ў падпісы. па ўсіх абласцях. Але прыбаўка вельмі нязначная, пры том, што першы квартал найбольш аптымальны. Новага прытоку чытачу, на жаль, не адбылося. Тым не менш, газета працягвае выходзіць, і ніякіх песняў жальбы не будзе. Мы былі, ёсьць і мусім быць. Мы прадоўжым асвятыціць дзейнасць арганізацыі ТБМ па ўсім краіне і друкаваць самыя розныя беларусацэнтрычныя матэрыялы.

Кастрычнік Студзень

Берасцейская вобласць:	Гомельская вобласць:				
Баранавічы р.в.	12	13	Буда-Кашалёва	2	3
Бяроза р.в.	8	8	Брагін р.в.	1	1
Белааёўск р.в.	-	-	Ветка р.в.	-	-
Бярэзске гор.	7	7	Гомель гор.	15	15
Ганцавічы р.в.	1	1	Добруш р.в.	1	1
Драгічын р.в.	-	-	Ельск р.в.	1	1
Жабінка р.в.	-	-	Жыткавічы р.в.	11	13
Іванава р.в.	-	-	Жлобін гор.	-	-
Івацэвічы р.в.	2	2	Калінкавічы гор.	1	1
Камянец р.в.	1	1	Кармінка р.в.	2	2
Кобрын гор.	2	1	Лельчыцы р.в.	-	-
Лунінец гор.	1	2	Лоеў р.в.	-	-
Ляхавічы р.в.	1	-	Мазыр гор.	1	1
Маларыта р.в.	-	-	Акцябарскі р.в.	1	1
Пінск гор.	4	6	Нароўля р.в.	1	1
Пружаны р.в.	4	4	Петрыкаў р.в.	1	1
Столін р.в.	-	-	Рэчыца гор.	1	1
Усяго:	43	45	Рагачоў гор.	1	1
			Светлагорск гор.	1	-
			Хойнікі р.в.	-	-
			Чачэрск р.в.	-	-
			Усяго:	41	43

Віцебская вобласць:

Бешанковічы р.в.	Гарадзенская вобласць:				
-	-	-	-		
Браслаў р.в.	1	1	Бераставіца	2	2
Віцебск гор.	19	16	Ваўкавыск гор.	3	5
Верхнедзвінск р.в.	4	4	Воранава р.в.	2	2
Глыбокае р.в.	5	6	Гародня гор.	28	25
Гарадок р.в.	-	2	Гародня РВПС	14	14
Докшицы р.в.	3	3	Лепель р.в.	1	1
Дуброўна р.в.	1	1	Міёры р.в.	1	1
Лённа р.в.	1	1	Наваполацк гор.	18	18
Лепель р.в.	1	1	Зэльва р.в.	1	1
Міёры р.в.	1	1	Іўе р.в.	2	3
Наваполацк гор.	5	5	Карэлічы р.в.	1	1
Полацк гор.	3	3	Масты р.в.	1	1
Паставы р.в.	4	4	Наваградак гор.	1	3
Расоны р.в.	1	1	Астравец р.в.	2	2
Сянно р.в.	1	1	Ашмяны р.в.	3	3
Талочын р.в.	1	1	Смаргонь гор.	7	5
Ушачы р.в.	3	3	Слонім гор.	7	9
Чашнікі р.в.	1	1	Свіслач р.в.	4	4
Шаркоўшчына р.в.	5	6	Шчучын р.в.	1	1
Шуміліна р.в.	-	-	Ліда	8	46
Усяго:	78	80	Усяго:	94	135

Менская вобласць:

Магілёўская вобласць:	Брестская вобласць:				
Беразіно р.в.	3	3	Бабруйск гор.	1	1
Барысаў гор.	3	3	Бялынічы р.в.	-	-
Вілейка гор.	1	1	Быхаў р.в.	1	1
Валожын гор.	6	7	Глуск р.в.	1	-
Дзяржынск р.в.	7	5	Горкі гор.	1	1
Клецк р.в.	-	-	Дрыбін р.в.	-	-
Крупкі р.в.	2	2	Кіраўск р.в.	-	-
Капыль р.в.	1	1	Кліачў р.в.	2	2
Лагойск	6	6	Клімавічы р.в.	-	-
Любань р.в.	1	1	Касцюковічы р.в.	-	-
Менск гор.	168	167	Краснаполле р.в.	-	-
Менск РВПС	11	10	Крычаў р.в.	-	-
Маладзечна гор.	8	9	Круглае р.в.	1	1
Мядзель р.в.	2	2	Мсціслаў р.в.	2	2
Пухавічы РВПС	4	4	Магілёў гор.	17	20
Нясвіж р.в.	7	25	Асіповічы гор.	7	8
Смалавічы р.в.	4	4	Слаўгарад р.в.	1	1
Слуцк гор.	5	44	Хоцімск р.в.		

Настаўніца, маці, руплівіца ТБМ

2 студзеня адзначыла 80-гадовы юбілей актыўісткі ТБМ, шматгадовая супрацоўніца менскай сядзібы Надзея Якаўлеўна Малакович.

Іобілярку сардечна павіншавалі старшыня ТБМ імя Ф. Скарыны Алена Мікалаеўна Анісім ды ганаровы старшыня арганізацыі Алег Анатольевіч Трусаў, і падзякаўвалі ёй за шматгадовую добрасумленную працу па прагандаванні беларускай мовы, дапамогу ў правядзенні вечарын і выстаў на сядзібе, па падтрымцы парадку пры правядзенні навучальных курсаў.

Спадарыня Надзея (у дзяўцтве - Бірук) нарадзілася на хутары Лазавічы Клецкага раёна Баранавіцкай вобласці ў шматдзетнай сям'і. Яна была апошнім, шостым дзіцём у Ганны Фёдаравны Лазукі і Якава Мікалаевіч Бірука.

Шмат жахлівых момантаў засталося ў памяці маленъкай дзяўчынкі за часы вайны. Бацька Надзея Якаўлеўны, які ўдзельнічаў у партызанскіх аперацыях, спілоўваючы тэлеграфныя слупы, загінуў ад рук фашысцкіх карнікаў. Пакуль сям'я аплаквала і хавала нябожыка, хутар быў акружаны аўтаматыкамі ў белых халатах...

У мамы быў парок сэрца і яна пражыла нядоўга. Гадавала Надзею старэйшая сястра. У 1951 годзе хутаран прымусіл ўступіць у калгас, шмат чаго з уласнай гаспадаркі давялося аддаць. У першым класе дзеці вучыліся ў маленькім дамку польскага настаўніка...

У 1954 годзе Надзея скончыла Кунцаўскую сямігодку Клецкага раёна, Баранавіцкай вобласці, а потым вучылася ў сярэдній школе (3 па 10 клас) ў мястэчку Застаравечча, дзе праходзілі падзеі Слуцкага збройнага чыну.

Яна ўладавалася піянер-важкайтай у вёску Забалацце, дзе адпрацавала 3 гады. Пасля двух гадоў працы, у 1960-тым годзе, Надзея паступіла на завочнае аддзяленне філфака БДУ і скончыла вучобу ў 1966 годзе. Яе дыпломную працу, якая мела назыву "Янка Купала і беларуская народная песня" курыраваў Ніл Сымонавіч Гілевіч, а рэцензентам быў Алег Лойка.

Потым спадарыня Надзея

перавялася ў Клецкі раён настаўніцай пачатковых класаў у Кумлеўскую школу. У тыя гады яна шмат часу ўдзяляла творам любімых пісьменнікаў - Янкі Купалы, Якуба Коласа, Міхася Лынькова, Кузьмы Чорнага і іншых.

У 1963 годзе спадарыня Надзея пабралася шлюбам з Леанідам Сцяпанавічам Малаковичам, нарадзіла дачушку Святлану ў 1964 годзе і сына Аляксандра ў 1967 годзе. У 1963 годзе Надзея Якаўлеўна працавала ў вёсцы Ляплю́ка на мяжы з Польшчай (Берас-

цейшчына). З 1964 па 1965 гг. працавала ў Вялікагадской школе Бярозаўскага раёна, з 1965 па 1966 гг. настаўнічала ў школе рабочай моладзі ў г. Івацэвічы.

Каб стаж не перарываўся, значны час Надзея Якаўлеўна адпрацавала ў школе-інтэрнаце, а потым перайшла выхавацелькай у дзіцячы садок на вул. Берасцянскую у Менску. Надзея Якаўлеўна Малакович працавала ў 106, 102, 112 і 137, 55 сярэдніх школах г. Менска, а таксама ў школе з беларускай мовай навучання № 143.

У 2001 годзе шаноўная настаўніца скончыла сваю педагогічную дзеяносць, і ў 2009 годзе яна стала валаницёрам ТБМ ды актыўным рупліўцам арганізацыі. З гонарам брала ўдзел спадарыня Надзея ва ўрачыстасцях, прысвечаных 500-годдзю беларускага кнігадрукавання ў 2017 годзе. Заўсёды яна праяўляе цікавасць да літаратурных вечарын з удзелам вядомых беларускіх пісьменнікаў, гісторыкаў і краязнаўцаў і дапамагае ў правядзенні такіх імпрэз. Сябры клуба "Прамова" ўдзячныя ёй за настыпныя клопат.

Не аднойчы Н. Я. Малакович адпраўлялася ў вандроўкі па Беларусі і ў замежжа разам з моладдзю. Зараз Надзея Якаўлеўна ўдзяляе час уласнаму здароўю і адпачынку. Шаноўная настаўніца і руплівіца беларушчыны мае двух унукаў: Кірыла і Уладзіслава.

*"Якая ў нас сёняня падзея
Святкуе радзіны Надзея,
Прышли мы, сябры ТБМ,
Віншуем і зычым здароўя,
Паўсюль мы яе пазнаем.
На ofise - першай персонай
Усіх сустракае зрання,
На шэсціх - у першых калонах,
Паўсюль паспявае яна.
За вашу сумленную працу,
Адказнасць, адданасць і плён,
Ад усіх нас вам ішчыры дзякую
І нізкі сардэчны паклон!"*

напісала ў сваім віншальнічым вершы, прысвечаным юбілярцы Наталія Качановская.

Э. Дзвінская,
фота аўтара
і з архіва
Н.Я. Малакович.

Гародня. ТБМ. Каляды.

На паседжанні апошніяй абласной і гарадской Радаў ТБМ, па прапанове спадарыні Наталіі Карповіч, куратора беларускамоўных груп у трох дзіцячых садках Гародні (у 2019 годзе нас стала больш, да беларускіх груп д/с № 45 і № 65 далучылася беларуская група садка № 83 паблізу СШ № 32), віншаванні дзяцей перанеслі на Дзень роднай мовы - 21 лютага, а віншаванні беларускамоўных дзяцей у пачатковых класах пакінулі на пачатак Калядаў. Колькасць і якасць падарункаў для дзяцей звычайна вызначаеца ад сумы ахвяравання гарадзенцаў. За 2 тыдні сабралі 75 рублёў і на іх набыты ў беларускай краме "Адметнасць" на вуліцы Кірава каляндарыкі з малонкамі і словамі на кожны дзень "Не маўчи па-беларуску" для кожнага беларускага класа пачатковых школ СШ № 32 і СШ № 34, канцылярскія тавары, трывалікі тарты для першага беларускага класа СШ № 32.

Традыцыйна на Калядаў дзеці рыхтуюць беларускія вершы, таму кожны атрымаў цукеркі фабрыкі "Камунарка", а нехта і два разы. На жаль, у Гародні выбар цукерак з надпісамі па-беларуску з "Камунаркі" і "Спартака" вельмі абмежаваны. Двое дзетак адсутнічалі на сустэрэчы з ТБМ, але пасля выездараўлення яны атрымаюць ад класнага кіраўніка падарункі таксама. Сёлета эта самы вялікі беларускі клас у СШ №32 за апошнія 10 гадоў - 13 чалавек.

Дзяцей у першым класе магло быць 15, каб адна матуля сваіх бізняшак не перавяла ў вёску Путрышки (побач з Гародні), дзе для іх адмыслова адкрыты беларускі клас. Але няма ліха без добра - адкрыліся два беларускія класы. Найбольшыя ахвяраванні ў гэтым годзе для беларускамоўных дзяцей Гародні зрабілі - Даніла Жукоўскі (50руб.) і Уладзімір Хільмановіч - набыў два тарты для дзецей, а крама "Адметнасць" разам з "Цэнтрам гарадскога жыцця" падарыла 30 прыгожых каляндных беларускамоўных налепак для малых дзетак. Зараз збіраем новыя беларускія кнігі для студзенскай абласной алімпіяды па беларускай мове і літаратуры, якую гарадзенская кіраўніцтва адукациі перанесла з Гародні ў Скідзель.

З Калядамі і Новым 2020 годам, шаноўныя сябры!

Няхай ўсё дроннае застанецца ў мінультым і не перайдзе ў наступны год, а ўсё, створанае з любою, пашыраецца!

Адукацыйны моўна-культурны падмурак, на якім трymаецца канструкцыя "дома-дзяржавы" не пабудаваны самой дзяржавай, і ўсе ведаем чаму.

Але ўсе разам і паасобку, мы можам дапамагчы і штодня падштурхнёваць дзяржаваўную ўстанову (адэкватных чыноўнікаў), сваіх сяброў і знаёмых, найперш праз любоў да беларускамоўнай адукацыі, гісторыі і культуры гэтых падмуракаў выбудоўваць, робячы немагчымае, робячы - як не выбае, робячы - як не робіць ніхто...

Шкада, што нехта з бытых сяброў стаміўся і пачаў жыць толькі матэрыяльнымі каштоўнасцямі, нехта вельмі хутка набіў мазалі, нехта страціў здароўе, у некага не хапіла духу і цярпення, бо хачеў ўсё адразу, нехта здрадзіў і збочыў на чужую хутгасную шашу, але значная частка засталася і працягае ісці нялёгкай дарогай сваіх папярэднікаў, закладаючы цагліны ў паўразбураны беларускі культурны падмурак...

Дык, шукайма ўласную матывацию на 2020 і наступныя гады, як гэта некалі рабілі чэхі і фіны, габрэі і палякі, а сёняня - украінцы і казахі, татары і якуты.

Са Святамі!

Намеснік старшыні Гарадзенскай абласной Рады ТБМ
Алесь Крой.

Пра беларускую мову...

Вытрымка з гутаркі карэспандэнта "Нашай Ніўы" Арцёма Гарбацэвіча з міністрам адкуацыі Ігарам Карпенкам

"Наша Ніва" ўзяла інтыр'ю ў міністра адкуацыі Ігара Карпенка. "Наша слова" друкуе вытрымку з другой часткі, якая датычыць беларускай мовы.

"Наша Ніва": "Скажыце, чаму на некаторыя лісты, адраваныя вам, па-хамску адказвае ваш супрацоўнік Андрэй Лазуткін?"

Ігар Карпенка: "Гэта вы пра "Пахне чабор"? Ну тады накінуліся: "Не паставіл ў праграму!" Аказваецца, паставіл, але ў іншы клас. А тут лісты публічныя да міністра - я сёння адкрыты, калі мне прыходзіць ліст ад настаўніка ці прафесара, то я яму адказваю. Але чалавек не блякніць у СМІ: "Я тут ліст міністру напісаў!" А я, як пачынчыў патрэбным, так і адказаў.

Вырашылі паштурхаць міністра, а міністр адбрыкнуўся. Я ж не магу забараніць карэспандэнту Лазуткіну пісаць у нейкіх сваіх фармулёўках. Гэта нейкая форма ідэалагічнага супрацьстаяння.

Але ведаецце, мяне заўсёды публічна папракалі ў тым, што я ненавіджу ўсё беларускае, што мне гэта чужое, што зараз Карпенка закапае ўсю беларушчыну.

Але я нідзе ніколі не выказваўся на гэтую тэму! Ніхто не прывядзе цытату, каб я сказаў: "Давайце забаронім беларускую мову" ці яшчэ нешта.

Вось на мяне Лемцюгова за беларускую лацінку на вуліцах апалчылася, ні разу са мной не гаварыла асабіста! Хаця я да ёсць вельмі добра стаўлюся, светлая ёй памяць.

Пытанне ў чым было? Ніхто не ўдакладніў у мяне, што я там канкрэтна пытала на той тапанімічнай камісіі. А было як? Я зарадаў два пытанині: чаму мы транслітарацыя робім не англійскім гукавым шэрагам, гук "Ч" не як ch, а як с?

Чаму мы ў "Плошчы Перамогі" транслітаруем яшчэ і "плошчу", а не пішам square? Кітаец, японец, іспанец вучылі англійскую мову, прыехалі - не разумеюць нічога.

Вось у чым быў пытанині! Я абсалютна згодны, што ў нас усе тапонімы павінны быць на беларускай мове, у нас беларуская нацыянальная дзяржава!

Я вельмі паважліва да гэтага стаўлюся, нягледзячы на тое, што я нарадзіўся дзесяці там у Расіі. Дзякую богу, я тут з 1974 года жыву, школу тут скончыў.

"Наша Ніва": "Дык вы беларус ужо ці яшчэ рускі? Як вы сябе адчуваеце?"

Ігар Карпенка: "Я грамадзянін Рэспублікі Беларусь".

"Наша Ніва": "Гэта ясна, гэта па пацпарце. А адчуваеце як?"

Ігар Карпенка: "Ведаецце, калі я прыязджаю на радзіму ў Новакузнецк ці нават у Москву, мне здаецца, што я гавару па-руску, але мне кажуць, што я ўжо не па-руску размаўляю: акцент, недзе прарываюцца беларускія слова.

Калі ўжо разваражаць, то жыву я ў гэтым асяродку, калі адкрываю "Нашу Ніву", чытаю яе па-

беларуску, хаця ёсьць рускамоўная версія.

Документы ў мяне на розных мовах: па-беларуску, па-англійску бывае. Украінцы выключна па-ўкраінску дасылаюць, вось.

Ніколі, ні ў школе, ні ва ўніверсітэце, я не выказваўся супраць беларускай культуры ці мовы.

Традыцыі ў сям'і нашай - беларускія традыцыі. У жонкіпольскія карапі, у мяне рускія, сын у нас - беларус".

"Наша Ніва": "Дык што рабіць з выкладаннем беларускай мовы? Тут некалькі проблем: Беларусь - гэта адзінай славянская краіна, дзе навучанне не вядзеца на нацыянальнай мове. А другое - школьнікі, хаця і неяк вучаць мову, але гаварыць не ўмеець, яны там разбіраюцца, якой рыскай падкрэсліваць дзеепрыслоўі. Я вось дагэтуль не ведаю, як правільна, гэта няправільна, як наважна".

Ігар Карпенка: "Я нядаўна быў у Татарстане. І даведаўся, што яны прыбіраюць з аваізковай праграмы вывучэнне татарскай мовы. Гаварыў з высокім чыноўнікамі і рэзюмаваў: гэта няправільнае рашиэнне.

Так, нам цяжкай, мы і рускую, і беларускую ў школе вучым, больш часу трацім, плюс замежную мову, але так павінна быць, іншага быць не можа! Я абсалютна згодны з Макеем, што калі мы хочам захаваць нацыю, то трэба больш увагі надаваць беларускай мове.

Калі недзе быў канфліктныя сітуацыі, што не хочуць ствараць беларускамоўную групу ці клас, то міністэрства ўмешвалася ў гэта. Пакуль што беларускамоўная адкуацыя залежыць ад патрэбай вучняў і іх бацькоў, трэба спакойна вырашыць гэты пытанні.

Так, ёсьць пытанні з выкладаннем на беларускай мове ў ВНУ.

Мы пачалі і рэформу гуманітарнага блоку, таксама няпростая работа. Гэта ўсё ж з нагрузкай звязана, а тут з'явіліся модулы філософіі і педагогікі, напрыклад: у школе скончылі курс гісторыі Беларусі, ва ўніверсітэце зноў вучыць, губляць час.

"Ну дык там на павышаным узроўні", - кажуць. Ну добра, на павышаным узроўні для гісторыка, а іншынеру трэба? З улікам таго, што перайшлі на чатырохгадовую адкуацыю?

Але заўважце, мы моўную

падрыхтоўку не ўзялі ў гэты блок. У нас засталася "Беларуская мова, прафесійная лексіка", хаця таксама можна было задаць пытанне: "Ну ў школе ж вучылі, навошта яшчэ раз?"

Ва ўніверсітэтах трэба ствараць моўны асяродак. Мае аднакурснікі не дадуць схлусіць: у нас быў клуб "Нашчадкі" на гістарычным факультэце, вывучалі абрады, традыцыі, гукалі вясну, калядавалі і хадзілі ў зорныя паходы.

Я з гэтага клуба больш вынес, чым вывучаючы ва ўніверсітэце! У школе ж я не вучыў мову, а літаратуру вучыў.

І я, як міністр, падтрымліваю адкуацыю на беларускай мове, але я супраць гвалтоўных метадаў, супраць даплачвання выкладчыкам за выкладанне на беларускай мове, напрыклад, трэба іншыя методы заахвочвання шукаць.

Раней вось нават у беларускамоўных школах дапаможны матэрыял быў па-руску. Мы праблему вырашылі: дадрукавалі метадычныя матэрыялы на беларускай мове. "Настаўніцкая газета" падбеларуску выходзіць".

"Наша Ніва": "Але перавод выкладання гісторыі Беларусі і геаграфіі з нацыянальнай мовы на рускую адбываўся гвалтоўна. Што рабіць, як адкручваць?"

Ігар Карпенка: "Ёсьць рэкамендациі міністэрства аб тым, каб выкладаць іх па-беларуску.

"Наша Ніва": "Сэнс у тых рэкамендациях, калі яны не выконваюцца? Мо варта адкручіць, вярнуць, як было, прымусова?"

Ігар Карпенка: "Зноў будуць крытыкаў.

"Наша Ніва": "Але вы ж не пераймаецесь крытыкай, як сказаці напачатку. Выкладанне гісторыі Беларусі па-беларуску пры Карпенку - магчыма такое?"

Ігар Карпенка: "Я падтрымліваю, гэта не нешта з шэрагу фон. Трэба падумаць, як гэта санкцыянаваць. Я згодны, што пытанне нацыянальнай ідэнтычнасці не толькі для Беларусі вострае. Сама Еўропа кажа: ёсьць праблема захавання ідэнтычнасці. І трэба падтрымліваць сёння і мову, і культуру. Але гэта не толькі ад адкуацыі залежыць. Сёння паўсяоль англійская дамінацыя, у Дортмундзе ўжо ўсё англійскую мову ведаюць!"

Фота Надзеі Бужсан.

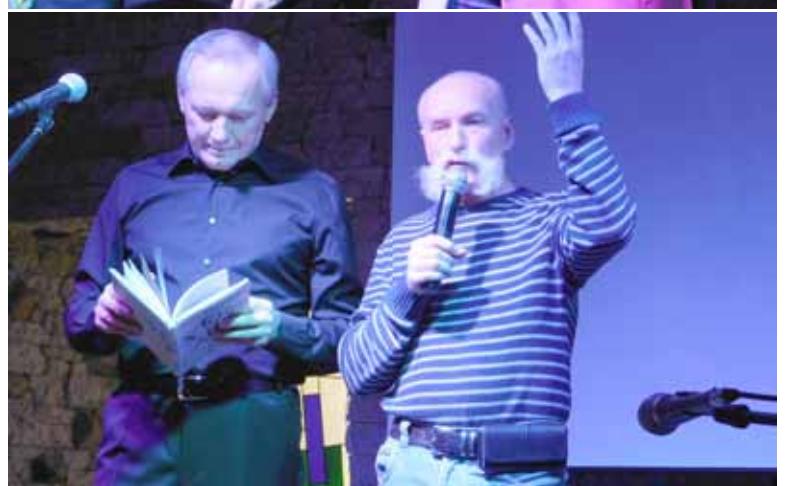
Я так хачу, каб ты не сумавала!

Усю моц і велічінання да жонкі Вольгі ўклаў у паэтычныя радкі незвычайнай энергетыкі паэт Уладзімір Някляеў. Ёй ён прысвяціў шэраг вершаў і пазму "Калі мяне не стане". Маленькая, далікатная Вольга стала бясстрашнай герайнай у снежні 2010 года, адстойваючы свабоду паэта і ўсіх закратаваных.

У каляднай абстаноўцы паэт прэзентаваў сваю новую кнігу "Знічы хахання" ў кавярні "Грай" на 209-х занятках курсаў "Мова Нанова".

На вечарыне выступілі ўкладальніца кнігі Таццяна Процька і мастак-ілюстратар Уладзімір Вішнеўскі. Паэт падзяліўся таямніцай творчых адкрыцій, роздумам пра пазію Янкі Купалы, да якога ён звяртаўся ў думках, ствараючы раман пра Купалу.

Улетку Уладзімір Пракопавіч знаходзіўся ў шведскім універсітэцкім горадзе Лунд, знаёміўся з краінай, выступаў з чытаннем сваіх вершаў для шведскіх слухачоў. У снежні паэт удзельнічаў у Менску ў акцыі прагэсту супраць паглыбленнай інтэграцыі з Расіяй.

Апошняя сустрэча ў гэтым годзе для наведальнікаў курсаў была вельмі насычанай. На ёй таксама выступіў з кароткім словам акадэмік Радзім Гаўрылавіч Гарэцкі. Завадатар і паспяховы вядоўца курсаў Глеб Лабадзенка заклікаў да збору сродкаў на кнігу ўспамінаў шаноўнага акадэміка.

- Для нас будзе гонарам выдаць такую кнігу! - падкрэсліў Глеб Лабадзенка.

На вечарыне з каляднымі спевамі выступіў гурт "Астроўна", для гасцей зайграў Яраш Малішэўскі. Зычэнні шчасця, дабрабыту ў Новын годзе, радасці і святла ў душах прагучалі з вуснаў выкананіцай і вядоўцаў курсаў.

Эла Дзвінская.

На фота аўтара:

1. Глеб Лабадзенка і Уладзімір Някляеў;
2. У. Някляеў і Т. Процька;
3. Паэт і мастак-ілюстратар Уладзімір Вішнеўскі.

ТБМ - каледжу

19 снежня 2019 г. у чарговы раз мяне запрасілі ў Магілёўскі дзяржаўны тэхнолагічны каледж прачытаць лекцыю па гісторыі Магілёва. Паколькі добрая палова навучэнцаў установы не з нашага горада, а з мястэчак Магілёўшчыны і Беларусі, то нашу размову я пачаў з таго, што запытаў, хто адкуль прыехаў у Магілёў. І па кожным гарадку прывёў некалькі цікавых гістарычных фактаў, каб шкаляры ведалі і ганарыліся сваімі мясцінамі! Дзяўчына з Баранавіч сказала, што саме цікава ў іх гэта помнік верабю. Я распавёў пра Пакроўскую царкву пачатку 20 стагоддзя, дзе ёсьць 7 мазаік, зробленых па эскізах Васняцова. Хлопцу з Рагачова звярнуў увагу на тое, што, акрамя славутай гісторыі гэтага горада, гэта яшчэ і мясціны пісьменніка Уладзіміра Караткевіча...

Калі распавядайду пра сам Магілёў, то ў мяне была невялікая падборка фотаздымкаў, якія яскрава і цікава презентуюць помнікі архітэктуры і вядомых дзеячаў. Паэма Купалы "Магіла льва" і Машэка, Багаяўленскі манастыр і Спірыдон Собаль, Стэфан Баторый і ратуша, праваслаўная духоўная семінарыя і яе выпускнікі: І. Насовіч, У. Ігнатоўскі, А. Мрый, В. Шашалевіч, І. Грыгоровіч, К. Палікарповіч, Я. Багданоўскі... А паколькі каледж знаходзіцца ў Задняпроўі, то прыйшлося зрабіць экспурс і па Траецкім ды Лупалаўскім прадмесцях, дзе была Петратаўская і Траецкая царква, Чарнігаўскі тракт з брамай і мост Мікалай Ястрэмскага. Па шчырасці сказаць, для дзвюх соцені чалавек цяжкавата чытаць лекцыю, бо замест дзвюх прывялі сем груп навучэнцаў. Але, як кажуць, "не прападзе наш скорбны труд..."

Алег Дзяўчкоў, Магілёў.

Дарагія сябры!

Рэктарат універсітэта імя Ніла Гілевіча віншуе ўсіх з Калядамі і Новым 2020-м годам і выказвае шчырую падзяку сп. Генадзю Лойку з Менска, сп. Леаніду Ралько з Баранавіч, сп. Міколу Савулічу з м. Падсвілле, спн. Патрыётцы Беларусі з замежжа, сп. Паўловіч, спн. В.А. Крачкоўскай, сп. Паўлу Кізіку, якія ў снежні даслалі нам свае ахвяраванні. Таксама выказваем вялікую падзяку грамадзянам, якія ахвяравалі ў нашую бібліятэку разнастайную неабходную для ўніверсітэта літаратуру.

Ахвяраваць на працу ўніверсітэта можна пералічышы сродкі на наступныя рахункі:

ААТ "Белінвестбанк" BLBBBY2X (BIC) на Універсітэт імя Ніла Гілевіча УНП: 193050167. Асноўны рахунак: BY49BLBB30150193050167001001. Дабрачынны рахунак для ахвяравання: BY56BLBB31350193050167001001.

Таксама падтрымачаць універсітэт можна праз сістэмы АРП (Разлік), інструкцыя ёсьць па гэтым спасылцы https://tbtmova.by/news_2214.html. Любяя пытанні задавайце праз пошту nhuniversitet@gmail.com.

Вашыя гроши, у першую чаргу, пойдуть на аплату арэнды офіса ўніверсітэта і закупку падручнікаў для будучых студэнтаў.

З павагай і ўдзячнасцю,

в.а. рэктара Алег Трусаў.

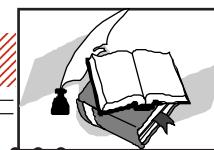
Віншуем сяброў ТБМ, якія нарадзіліся ў студзені

Аверына Іна Віктораўна
Ада́ська Віктар
Аку́лін Эдуард
Аку́ліч Аляксандар
Алейнікаў Мікалай Сідаравіч
Алесіна Ганна Міхайлаўна
Аліева Марыя Рыгораўна
Аляхновіч Мікалай Мікал.
Андрасовіч Наталля Валянцін.
Андрыш Андрэй Антонавіч
Антаноўскі Мікалай
Антанюк Ян Ігнатавіч
Анціпенка Лявон Міхайлавіч
Апейка Марыя Фёдараўна
Аскірка Валянцін Фёдаравіч
Ашкінадэз Аляксандра Аляк.
Ашуева Вера Яўгенаўна
Бабровіч Вера Грыгор'еўна
Баброў Яўген Іграўіч
Багданкевіч Святлана Мікал.
Багданчык Таццяна
Бакінскі Валянцін
Баркоўская Настасся
Баркун Любоў Сяргеёўна
Барткевіч Таццяна Фёдаравіна
Барысаў Лявон Аляксееўч
Барысевіч Аляксандар Вітольд.
Батуеў Павел
Батура Вольга Іванаўна
Бахір Алена
Белы Павел Аляксандравіч
Бернат Міхась Язэпавіч
Благачынны Фларыян Мікал.
Болбас Данута Вацлаваўна
Бохан Аліна Аляксандраўна
Бульга Міхайл
Бурбоўская Алена Уладзімір.
Бяліцкая Ганна Сярганаўна
Бяльковіч Алена Тадэвушаўна
Бяляєва Кацярына Уладзімір.
Вагапаў Цімур Фанузавіч
Варанцоў Міхайл Апаніеўч
Варатынскія Галіна Аляксан.
Варонька Ніна Адэльфонас.
Васілевіч Алена Канстанцін.
Віданава Ірына Аляксеўна
Вінаградаў Віталь
Вісловіч Эдуард Андрэевіч
Водзіц Таццяна
Водчыц Таццяна Мікалаеўна
Выбарнаў Аляксей Анатольев.
Вярбоўская Надзея
Гайдук Марыя
Галавач Яўген
Галай Вераніка Вячаславаўна
Галушки Сяргей Анатольевіч
Галеева Вальжына Міхайлаўна
Гаравы Марат
Гарадко Галіна Станіславаўна
Гарачанкова Юлія Аляксанд.
Гарбачава Тамара Валер'еўна
Гардзенка Ала Андрэеўна
Гасціліч Уладзімір Вільевіч
Гацак Максім Віктараўіч
Гедроіц Аляксандар Генадзев.
Герасёва Таццяна Андрэеўна
Герман Таццяна Арсенцеўна
Гільвей Валянціна
Грышкевіч Лявон Іосіфавіч
Грэбень Раіса
Грэбянко Аляксей Уладзімір.
Гундзер Мацвеў Уладзімір.
Гурков Каміла Мсціслава Ал.
Гурская Людміла
Гусарэвіч Максім Фёдаравіч
Данільчык Валянцін Максім.
Дашкевіч Віктар Мікалаеўіч
Дварэцкі Аляксей Вадзімавіч
Дварэцкі Андрэй Вадзімавіч
Дзям'янаў Аляксандар Уладзім.
Дзям'яненка Юлія Яўгенаўна
Доўнар Павел Віктараўіч
Драздоў Уладзімір
Дранажкевіч Марыя
Дробаў Іван Міхайлавіч
Дубовік Ганна Уладзіміраўна
Лабанава Наталля Андрэеўна

Дуброўская Наталля
Дудзянкоў Міхайл Валер'еўч
Дунецкі Анатоль Пятровіч
Дычок Рэгіна Янаўна
Езавіт Т. В.
Елісеў Андрэй
Ефімовіч Аляксандар Вячасл.
Ефімоўская Дана
Жарнасек Ірэна Францаўна
Жук Аляксандар Мікалаеўч
Жылінская Святлана
Жынь Валянцін Уладзімір.
Зайка Зоя Міхайлаўна
Закрэўская Ніна
Зарубава Ганна Уладзіміраўна
Захарава Кацярына Алякс.
Збароўскі Эдуард Іосіфавіч
Здановіч Ніна Іванаўна
Землякова Ала Максімаўна
Зімніцкая Ганна Іграўна
Зорына Любоў Міхайлаўна
Зубар Марына Уладзіміраўна
Зылেў Уладзіслаў Дзянісавіч
Іванковіч Уладзімір Уладзімір.
Івановіч Кацярына Анатол.
Іваноў Віталь Юр'еўч
Ігнатыч Алег Уладзіміравіч
Іпатава Вольга Міхайлаўна
Кабышаў Зміцер
Кавальчук Таццяна Юр'еўна
Казак Валянціна
Казак Галіна Сярганаўна
Казак Міхась Мікалаеўч
Казак Сяргей Іванавіч
Казлоўскі Алег Феліксавіч
Калесніковіч Максім
Калінка Святлана Міхайлаўна
Калініўская Марыя
Калоднікаў Алена Валянцін.
Калядка Іна
Канопкіна Таццяна Станіслав.
Канус Марыя Іванаўна
Каларыха Мікалай Уладзімір.
Капуста Алена Міхайлаўна
Карабан Станіслаў Вацлавіч
Каралёнкінік Мікалай Мікалаев.
Каратчэна Іван Адамавіч
Карней Ігар Пятровіч
Кароль Вольга Мікалаеўна
Карповіч Уладзімір Леанідавіч
Картузава Яўгенія Юр'еўна
Карэнка Людміла Мікалаеўна
Каспяровіч Ілля Алегавіч
Касцеў Антон Сяргеевіч
Касцянія Марыя Віктараўна
Кашнікаў Кацярына Сярг.
Кашчэева Людміла
Каяла Уладзімір Іванавіч
Кізееў Ігар
Кіель Таццяна Аляксандр.
Клімашонак Віталь Алегавіч
Кліменценка Святлана Ульян.
Клімуць Яраслаў Іванавіч
Кляміята Уладзімір Антонавіч
Кніга Галіна
Кожан Кліменцій Арсенавіч
Козел Алена Аляксандраўна
Коласава Алена Аляксандр.
Корнеў Павел Іванавіч
Котаў Павел Аляксандравіч
Красоўская Таццяна Мікалай.
Красоўскі Лявон Мікалаеўч
Красоцкі Ян
Краўчук Ала
Крол Вера Сяргеевіна
Крывальчэвіч Мікола
Крывой Яраслаў Віктараўіч
Крыж Сяргей Аляксандравіч
Кузьмінкоў Генадзь Адамавіч
Кулік Анатоль Міхайлавіч
Кулінковіч Алена Анатольевна
Курцова Вераніка Мікалаеўна
Курчанава Ларыса Вітальевіч
Кузіпаленка Яўген
Лабанава Наталля Андрэеўна

Лабоха Валянцін
Лагвінец Аляксандар Іванавіч
Лаеўскі Дзяніс Уладзіміравіч
Лазарэнка Валянцін Дзмітр.
Лазюк Аляксандар
Лакішык Аляксей Рыгораўч
Ларычаў Алег Васільевіч
Лашук Алег Пятровіч
Ліпскі Валянцін Аляксандровіч
Лісоўскі Уладзімір
Ліцкевіч Наталля
Ліцвінчук Анатоль
Лобан Павел Міхайлавіч
Лобец Алеся Паўлавіч
Лукашэнка Антон Уладзімір.
Луцэвіч Аляксандар Сяргеевіч
Лысенак Р.В.
Лысы Аляксандар Уладзімір.
Люліна Алена Канстанцінаўна
Лявончык Алена Рыгораўна
Магалінскі Ігар Уладзіміравіч
Магучава Таццяна Васільевіч
Магучая Галіна
Малаковіч Надзея Якаўлеўна
Малінаўскі Лявон Яўгенавіч
Малышава Людміла Яўгенаўна
Малышчыц Ларыса Канстанцін.
Малюк Марына Мікалаеўна
Маліяўка Марыя
Маркоўская Кацярына Мікалай.
Мароз Аксана Пятроўна
Мароз Таццяна Леанідаўна
Марцынкевіч Марыя
Масакоўскі Генадзь Уладзімір.
Маскоўскі Уладзімір Генадз.
Мацюшава Яна Аляксандр.
Мельнікаў Юры Леанідавіч
Мільнова Таццяна Мікалаеўна
Мінько Марына
Міслевіч Ксенія Аляксандр.
Міхалёва Варвара
Міхалькевіч Людміла Мікалай.
Міханчык Нэлі
Міхно Іна Станіславаўна
Міцкевіч Людміла Сямёнаўна
Мішкель Станіслаў
Мішкоў Яўген
Музычэнка Андрэй Мікалай.
Муша Уладзімір Мікалаеўч
Мілешка Віктар Александар.
Навагрудскі Мечыслаў Алякс.
Навахрост Кацярына
Навуменка Валянціна Мікалай.
Нагорны Юры Аляксандравіч
Нашчынец Канстанцін Мікалай.
Нікалаеў Аляксандар Аркадз.
Новік Міхась Фаміч
Норка Алеся
Падабед Аляксандар
Падгайская Галіна Сяргеевіч
Палубінскі З. Г.
Панкратава Наталля Сярг.
Панчук Арцём Аляксандравіч
Паплеўка Юлія Юр'еўна
Патаранскі Сяргей Сяргеевіч
Паўлючук Антон
Пашкевіч Ілона Іосіфаўна
Пісарэнка Аляксандар Васіл.
Пляхневіч Тамара
Пракаповіч Наталля Фёдар.
Пракурат Яўген Андрэевіч
Пратасаў Мікалай
Пратасен Юры Аляксандровіч.
Прымака Ваціль Дзмітрыевіч
Прыхач Віталь Іванавіч
Прышчыпка Валянціна Сярган.
Псуручава Галіна Аляксандар.
Піясецкі Генадзь Леанідавіч
Пічкоўскі Франц Уладзімір.
Рабянок Дзяніс
Радзюк Міхайл Міхайлавіч
Раковіч Аксана Уладзіміраўна
Рамановіч Вераніка
Ролік Анісій Нікадзімавіч
Ролік Анісій Нікадзімавіч

Роўкач Андрэй
Рудзіц Алена
Руцкая Алена Вітальеўна
Рымша Сяргей
Сабініна Лілія Іванаўна
Савельеў Зміцер Віктараўіч
Савуліч Мікалай
Самонаў Алеся Іванавіч
Самуйлік Яўген Рыгравіч
Сарокін Андрэй Віктараўіч
Саскевіч Алена Мікалаеўна
Саханчук Сяргіян Савельевіч
Свентахоўская Валянціна Mix.
Свістунова Алеся Аляксандр.
Семянчук Альбіна
Сівіцкі Уладзімір Уладзімір.
Сіповіч Святаслаў Іосіфаўч
Сірота Вінцэнт Уладзіміравіч
Сітніца Рыгор
Скамейка Сяргей Кузьміч
Скрабатун Уладзімір Іванавіч
Скрыпко М.А.
Снітко Вера
Снітко Тамара
Стагначоў Уладзімір Фёдар.
Судак Вікторыя
Суша Тамара Мікалаеўна
Сущэнія Анатоль
Сцепанчук Надзея Уладзімір.
Сыгтая Таццяна
Сяргейчык Аляксей Мікалай.
Тамашоў Мікалай Вацильевіч
Тамашэвіч Аляксандар Уладзімір.
Тамашэвіч Тамаш Іосіфаўч
Тарасевіч Тамара Сафронавіч
Трухін Уладзімір Фёдаравіч
Украінка Сяргей Сяргеевіч
Фёдарава Вольга Дзмітрыевіч
Фёдарава Лілія
Федаровіч Святлана Міхайл.
Федзюшка Надзея
Фядотаў Феакіст Фёдаравіч
Хадановіч Маргарыта Mix.
Хадоркін Мікола Фёдаравіч
Хамайда Барыс Хановіч
Хамец Міхась Дзмітрыевіч
Харкова Аляксандра Дзмітр.
Харытончык Надзея Іванавіч
Хмараў Сяргей Рыгораўч
Хомка Вячаслав Міхайлавіч
Храпавіцкі Станіслаў Іванавіч
Царкова Ніна Канстанцінаўна
Цігоў Ігар Віктараўіч
Ціхачова Ганна Андрэеўна
Цыбульская Людміла Віктар.
Цяцеркін Мікалай Яўгенавіч
Чайка Сяргей
Чаркасава Любоў Восіпаўна
Чарных Наталля
Чарнякова Вольга
Чачотка Анатоль Ільч
Чцепанчук Міхайл Уладзімір.
Чырэка Алеся
Шаклач Таццяна
Шафарэнка Мікалай Мікалай.
Швец Алена
Шкель Аліса Ігараўна
Шунько Наталля Фёдарава
Шыбека Аляксандар Сяргеевіч
Шыдлouskaya Ніна Анатол.
Шыман Дзмітры Валянцін.
Шыманец Алена
Шышко Вадзім Аляксандравіч
Юранкова Марыя Віктараўна
Юхневіч Яўген Аляксандравіч
Юхнель Мікалай Мікалаеўч
Якавенка Яўген Яўгенавіч
Якалцівіч Марыя Антонавіч
Якушава Аліна Мікалаеўна
Янушкевіч Леанід
Ярашук Глеб Алегавіч
Ярашэвіч Галіна Андрэеўна
Яўмененка Мікалай Алякс.
Яўсеенка

Івану Чыгрынаву - 85 год !!!

17 снежня 2019 г. у абласной бібліятэцы г. Магілёва адбыўся літаратурны экспурс "З Вялікага Бора - у вялікае жыццё" да 85-годдзя з дня нараджэння Народнага пісьменніка Івана Чыгрынава, ураджэнца Магілёўшчыны.

Іван Гаўрылавіч Чыгрынав нарадзіўся 21 снежня 1934 года ў вёсцы Вялікі Бор Касцюковіцкага раёна Магілёўскай вобласці. Пасля чарнобыльскай трагедыі яго родная вёска апынулася ў зоне радыёактыўнага забруджвання і перастала існаваць.

Выходзячы хлопчык у простай сялянскай сям'і: яго бацька працеваў старшынём сельсавета, маці - звычайная калгасніца. У сям'і было восем дзяцей, і ўвесь цяжар па выхаванні дзяцей лёг менавіта на плечы маці. Бацька больш здаймався грамадскім справамі. З набліжэннем гітлерераўцаў падаўся за лінію фронту. Ваеннае ліхалеце перажыў, але да сям'і не вярнуўся.

Іван Чыгрынав належыць да пакалення, у якога вайна праішлася па самай светлай і радаснай пары жыцця - дзяцінстве. У сваіх творах "Бульба", "За сто кіламетраў на абед", "Ішоў на вайну чалавек", "У ціхім тумане", "Плач перапёлкі", "Апраўданне крыві" Чыгрынав імкнуўся паказаць прафу таго сурогага і герайчнага часу, прафу, якая адкрылася яго пакаленню, угадаванаму вайной і балючай памяцю пра яе. Іван Чыгрынав перадаваў сваё дзіцяча ўспрынінне вайны, той жах, калі ты шмат чаго не ведаеш, і знаходзішся ў прыгаломшным стане, адчуваючи, што ў любую секунду можаш ні за што загінуць сам.

У 1940 годзе хлапчук пайшоў у першы клас Велікаборскай семігодкі. Фашысцкая акупацыя перапыніла вучобу, але пасля вызвалення Магілёўскай вобласці ад нямецка-фашистскіх захопнікаў будучы літаратар зноў сеў за школыну парту і ў 1949 годзе паспехова скончыў сямігодку. Далей Іван Чыгрынав пайшоў вучыцца ў Саматэвіцкую сярэднюю школу, якую закончыў значна раней другі народны пісьменнік Беларусі - Аркадзь Куляшоў. Хлопец вельмі адказна ставіўся да вучобы. А як жа інакш, калі ў гэтай школе вучыўся сам аўтар памы "Сляг брыгады".

Яшчэ ў школе юнак захапіўся літаратурай, сам пачаў спрабаваць пісаць вершы. Пасля заканчэння сярэдняй школы Іван Чыгрынав паступіў на адзяленне журналістыкі філфака БДУ.

Вялікі пласт творчай працы Івана Гаўрылавіча - яго драматургія, якая вызначаеца драматычнай напружанасцю. Ён аўтар п'ес "Дзівак з Ганчарнай вуліцы", "Следчая справа Вашчылы", "Чалавек з мядзведжым тварам", "Звон - не малітва", "Толькі мёртвия не вяргаюцца", "Прымак". Ствараў Чыгрынав п'есы і пасваіх раманах "Плач перапёлкі", "Апраўданне крыві", "Свае і чужынцы". Таксама ён перакладчык "Слова пра паход Ігараў", п'ес "На дне" Максіма Горкага і "Аптымістычная трагедыя" Усевалада Вішнеўскага. Прыймаў пісьменнік удзел і ў стварэнні сцэнарыя шматсе-

рыйнага тэлефільма "Руіны страляюць", пастаўленага ў 1973 годзе. За працу над гэтым сцэнарыем ён атрымаў Дзяржаўную прэмію Беларусі. Праз дваццаць гадоў за дасягненні ў літаратуры Іван Чыгрынав удастоены звання Народнага пісьменніка Беларусі.

Доля адмерала яму толькі 61 год і 15 дзён змінога жыцця. Па сённяшніх мерках гэта ўвогуле не багата. Памёр ад хваробы. У літаратуры ён актыўна працеваў тры з паловай дзесяцігоддзі і здабыў шырокое сусветнае прызнанне. Гэты адметны празаік, які стварыў сваю, ні на чью не падобную прозу пра вайну.

Імя Івана Чыгрынава прысвоена вуліцы ў Магілёве, Касцюковіцкай раённай бібліятэцы. У Мінску на дому №29 па вуліцы Пуліхава, у якім жыў народны пісьменнік, і ў Магілёве на будынку сярэдняй школы №6 па вуліцы Івана Чыгрынава ўсталяваны мемарыяльная дошка.

На літаратурнай імпрэзе супрацоўнікі абласной бібліятэкі цікава і грунтоўна распавялі пра творчы і жыццёвы лёс Івана Чыгрынава. Падрыхтавалі змястоўную фота- і відэапрэзентацыю. Аддзел беларускай і краязнаўчай літаратурны арганізаваў выставу кніг пісьменніка. Святлана Клімава з удзельнікамі імпрэзы падзялілася сваім ўспамінамі аб сустэрэчы ў Касцюковічах з Іванам Гаўрылавічам і паказала сваю ўласную кнігу з аўтографам празаіка.

Напрыканцы мерапрыемства старшыня ТБМ імя Ф. Скарыны г. Магілёва Алег Дзялякоў ад імя дачкі пісьменніка Алены Чыгрынавай падараваў прыгожую кнігу для фондаў бібліятэкі. Варта таксама адзначыць, што ў красавіку гэтага года сябры нашай арганізацыі зладзілі краязнаўчую вандроўку на радзіму Народнага паэта Аркадзя Куляшова і Народнага пісьменніка Івана Чыгрынава ў Саматэвічы і Вялікі Бор. Вялікі дзякую супрацоўнікам абласной бібліятэкі за літаратурную вечарыну.

**Наталля Шэмянкова,
Mazilėj**

Беларускія энцыклапедыі - сведчанне спасасці нацыі

Многія народы існавалі і існуюць у свеце, але не ўсе з іх дайшлі да высокай ступені нацыянальнай свядомасці і фарміравання ўласнай ідэнтычнасці, свайго светабачання, якое ў сістэматизаваным выглядзе паўстае праз універсальную энцыклапедию.

І беларусы такі погляд маюць, ім ёсць за што змагацца і што бараніць. Яны могуць гарызыца сваім інтэлектуальнымі здабыткамі, адностраннымі ў энцыклапедыях.

Пра гэтыя кнігі можна даведацца на выставе "Энцыклапедыя. Нацыянальны праект", прысвечанай 50-годдзю стварэння першай беларускай універсальнай энцыклапедыі, у Музее кнігі Нацыянальнай бібліятэки.

- Максім Танк сказаў: "Дзяржаўным народам можа лічыцца той народ, які мае свае герб, гімн, сцяг, буквтар і энцыклапедыю. Уніфікаваныя, структураваныя звесткі пра ўесь свет, сабраныя ў энцыклапедыі, пра краіны, народы і гарады, важныя для грамадскіх і наукаўскіх працэсаў. Здольнасць народа асэнсаваць свае месца і ролю ў свеце і свет вакол сябе, і ёсць разуменнем сваёй нацыянальнай вартасці і сталасці, - адзначыў, адкрываючы выставу, А.А. Суша.

Супрацоўніцы навукова-даследчага аддзела кнігазнаўства Ксенія Суша і Таццяна Захарава распавялі гасцям пра прадстаўленыя на выставе старыя звесткі пра энцыклапедыі ад античных часоў да сучаснасці, пачынаючы з "Натуральнай гісторыі" Плінія ў Ліёнскім выданні XVI стагоддзя, прадэмантравалі кнігі шэдэўр эпохі асветніцтва - французскую "Энцыклапедыю", ці Тлумачальны слоўнік мастацтваў і рамёств" Дэні Дзідро (1751-1780), самую аўтарытэтную энцыклапедыю на англійскай мове "Брытаніку" (1875-1888 гадоў), нямецкую "Энцыклапедыю Бракгаўза" (Германія, 1882- 1887 гадоў), універсальную энцыклапедыю Польшчы, Чэхіі, Расіі, Літвы і іншых.

Гледачы з цікавасцю пачуці пра першую спробу стварэння беларускай энцыклапедыі ў 20-30-я і ў 50-тыя гады. Па дакументах, фотадздымках, творчых і працоўных матэрыялах яны даведаліся пра працу калектыва беларускіх энцыклапедыстаў пад кіраўніцтвам рэдактара Пятра Усцінавіча Броўкі над выданнем юбілейнай, першай у гісторыі Беларусі "Беларускай Савецкай Энцыклапедыі" (1969 - 1975 гадоў) і нацыянальнай універсальнай энцыклапедыі сувэрэнай дзяржавы "Беларускай Энцыклапедыі" ў 18 тамах (1999 - 2004 гадоў).

Успамінамі падзялілася адна са старэйших супрацоўніц выдавецтва "Беларуская энцыклапедыя" імя Петrusya Broўki", Соф'я Пястроўна Самуэль:

- Я прыйшла ў рэдакцыю Беларускай Савецкай Энцыклапедыі ў 1969 годзе, калі ішла праца над першым томам. Стала праца была добра арганізавана адукаванымі калектывамі на чале з Пятром Усцінавічам Броўкам. Ён быў добрым кіраўніком, умёў весці рэдакцыйны карабель са 150 чалавек, кларапіціся не толькі пра коскі і крапкі, але і пра дабрабыт супрацоўнікі, пабудаваў для ўсіх нас пяціпавярховы дом.

Праца вадаў артыкуламі і складаць слоўнікі было вельмі нялёгка! Дзяржава дала гроши на першыя тамы, а потым мы навучыліся зарабляць на навукова-папулярнай літаратуре, - успамінае С.П. Самуэль.

Мы зварнуліся да спецыяліста, які сёня займаецца вывучэннем шматлікіх даведачных тамоў.

- Па беларускіх універсальных энцыклапедіях я пішу кандыдацкую дысертацию, - распавяла Ксенія Суша. - Энцыклапедыя ўспрымаецца як тэкст культуры, вывучаеца, як культура аднострывалася ў гэтым тэксце, і як пасля энцыклапедыя ўплывала на культуру. Я разглядаю нацыянальны, ідэалагічны і каштоўнасць аспекты. Стараюся прасачыць, каб тэкст успрымаўся не толькі даведнікам, але і крыніцай светапогляду, які навукоўцы трансліравалі ў масы.

- Ксенія Віктораўна, скажыце, калі ласка, як праз дзейнасць бібліятэкі Вы папулярызуе карыстанне энцыклапедыямі сярод старэйших школьнікаў, студэнтаў, аспірантаў?

- Калі я толькі пачынала працаўца у

аддзеле рэдкай кнігі і старадрукай, мянэ вучылі, калі прыходзіць чытач з запытам па пэўнай тэме, то трэба зварнуцца ў першую чаргу да энцыклапедій. Энцыклапедыі карыстаюцца попытам, у наш век інтэрнэту яны не згубілі сваёй актуальнасці, але надышла пара нашы ўніверсальныя энцыклапедыі - савецкую і беларускую - адлічаваць і выкладаць ў інтэрнэт у зручным выглядзе.

- Вы ўдзельнічаеце ў выданні зборніка "Задыткі: дакументальны помнік Беларусі"?

- Гэты зборнік прысвечаны кніжнай культуры Беларусі, і мы запрашаем аўтараў удзельніцаў, адкрываць навядомыя старонкі нашай культуры і з вялікім задавальненнем публікуем цікавыя матэрыялы. Штогод мы праводзімі Міжнародныя кнігазнаўчыя чытанні, друкуем матэрыялы канферэнцыі. Там бывае шмат цікавых выступленняў і новых знаходак!

Эла Дзвінская,
фота аўтара.

На здымках: 1. Соф'я Пястроўна Самуэль. 2. Ксенія Суша.

Юбіленыя і памятныя даты 2020 года

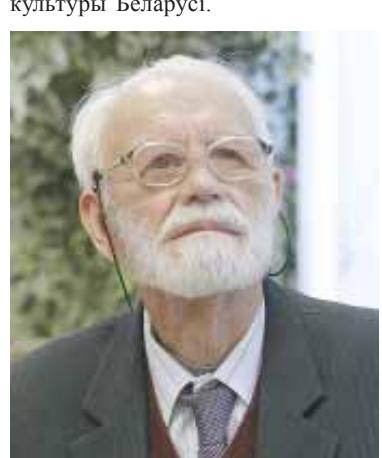
Студзень

1 студзеня - 75 гадоў з дня нараджэння **Вольгі Іпатавай** (1945), беларускай пісьменніцы, перакладчыцы.

1 студзеня - 90 гадоў з дня нараджэння **Лявона Шырына** (1930, Слуцкі р-н), паэта.

10 студзеня - 90 гадоў з дня нараджэння **Фёдара Капуцкага** (Маладзечанскі р-н), вучонага-хіміка, акадэміка НАН Беларусі, Заслужанага работніка вышэйшай школы Беларусі.

14 студзеня - 100 гадоў з дня нараджэння **Міколы Аўрамчыка** (1920-2017), паэта, празаіка, перакладчыка, заслужанага работніка культуры Беларусі.

14 студзеня - 70 гадоў з дня нараджэння **Вадзіма Спрынчана** (1950), беларускага паэта, перакладчыцы.

15 студзеня - 100 гадоў з дня нараджэння **Георгія Пакроўскага**, аднаго з кіраўнікоў партызанскаў руху ў Менскай вобласці ў Вялікую Айчынную вайну, Героя Савецкага Саюза.

20 студзеня - 75 гадоў з дня нараджэння **Галіны Бальчэўскай** (Мядзельскі р-н), актрысы, Заслужанай артысткі Беларусі.

21 студзеня - 75 гадоў з дня нараджэння **Юрыя Станкевіча** (Барысаў), пісьменніка.

26 студзеня - 30 гадоў з дня Вярхоўны Савет БССР прыняў Закон "Аб мовах Беларускай ССР".

28 студзеня - 80 гадоў з дня нараджэння **Леаніда Дайнікі** (1940-2019), беларускага пісьменніка.

30 студзеня - 125 гадоў з дня нараджэння **Кірылы Арлоўскага** (1896-1968), Героя Савецкага Саюза, Героя Сацыялістычнай Працы.

Люты

1 лютага - 100 гадоў з дня нараджэння **Фелікса Марцінкевіча** (1920 -1992), эканаміста, акадэміка АН БССР.

3 лютага - 75 гадоў з дня нараджэння **Арнольда Ранцанца**, артыста аперэты, спявака, Заслужанага артыста Беларусі і Украіны, лаўрэата прэміі імя Л. Александраўскай.

5 лютага - 90 гадоў з дня нараджэння **Расціслава Янкоўскага**, акцёра, народнага артыста Беларусі і СССР, акадэміка Міжнароднай акадэміі тэатру.

8 лютага - 210 гадоў з дня нараджэння **Івана Хруцкага** (1810-1885), беларускага жывапісца, акадэміка жывапісу, прызначанага майстру нацюрморту, партрэтыста, аўтара пейзажаў, алтарных карцін, абразоў.

9 лютага - 90 гадоў з дня нараджэння **Валянціна Тараса**, беларускага пісьменніка.

14 лютага - 220 гадоў з дня нараджэння **Валенція Вільгельма Ваньковіча** (Бярэзінскі р-н), жыван-

пісца, аднаго з найбольш значных беларускіх мастакоў XIX ст.

15 лютага - 75 гадоў з дня нараджэння **Яўгена Сахуты** (Стаўбецкі р-н), мастацтвазнаўца, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Беларусі і прэміі Міністэрства культуры Беларусі.

16 лютага - 125 гадоў з дня нараджэння **Франца Кушала** (1895 - 1968), беларускага ваеннага і палітычнага дзеяча.

19 лютага - 75 гадоў з дня нараджэння **Юрыя Антонава**, спявака, кампазітара, творчая дзеяньне якога пачыналася на Беларусі, Заслужанага дзеяча мастацтваў Расіі.

20 лютага - 75 гадоў з дня нараджэння **Тайсы Бондар** (г.п. Рудзенск), пісьменніцы, перакладчыцы.

24 лютага - 85 гадоў з дня нараджэння **Рыгора Барадуліна** (1935-2014), народнага паэта Беларусі.

25 лютага - 85 гадоў з дня нараджэння **Генадзя Лыча** (Уздзенскі р-н), вучонага ў галіне эканомікі, акадэміка НАН Беларусі, Заслужанага дзеяча науки Беларусі

25 лютага - 100 гадоў з дня нараджэння **Пятра Прыходзькі**, беларускага паэта.

26 лютага - 80 гадоў з дня нараджэння **Уладзіміра Пузыні** (1940 - 2012), музыкі, майстра народных музычных інструметаў.

Сакавік

1 сакавіка - 75 гадоў з дня за-
снавання **Беларускай дзяржаўнай харэографічнай гімназіі-каледжа**.

3 сакавіка - 140 гадоў з дня нараджэння **Льва Шчэрбы**, мовазна-
ўца.

4 сакавіка - 130 гадоў з дня нараджэння **Вінцкука Адважнага**, паэта.

5 сакавіка - 125 гадоў з дня нараджэння **Аляксандра Кавалені**, вучонага-археолага Беларусі.

7 сакавіка - 70 гадоў з дня нараджэння **Васіля Райчыка** (1950), кампазітара, піяніста, музычнага і грамадскага дзеяча, народнага арты-
ста Беларусі.

8 сакавіка - 90 гадоў з дня нараджэння **Яраслава Пархуты** (1930-1996), беларускага пісьмен-
ніка.

10 сакавіка - 80 гадоў з дня нараджэння **Аляксея Маракіна**, мастака, жывапісца.

11 сакавіка - 245 гадоў з дня нараджэння **Васіля Анастасевіча**, бібліографа, перакладчыка, выдаўца, які ажыццяўіў наўкувае выданне Статута ВКЛ 1588 г.

14 сакавіка - 125 гадоў з дня нараджэння **Івана Валадзько** (Мен-
скі р-н), архітэктара.

15 сакавіка - 90 гадоў з дня нараджэння **Жарэса Алфёрава**, вуч-
онага-фізіка, акадэміка АН Расіі, замежнага члена НАН Беларусі, АН Германіі, Польскай АН, Нацыяналь-
най інжынернай АН ЗША, Нацыяналь-
най АН ЗША, лаўрэата Нобелеў-
скай прэміі.

15 сакавіка - 80 гадоў з дня нараджэння **Ірыны Шыкуновай** (Любанскі р-н), артысткі оперы, пе-
дагога, Народнай артысткі Беларусі, ака-
дэміка Міжнароднай АН Еўразіі

17 сакавіка - 90 гадоў з дня нараджэння **Хведара Ільяшэвіча**, паэта.

17 сакавіка - 30 гадоў ад пачатку выхаду газеты ТБМ "Наша слова".

21 сакавіка - 180 гадоў з дня

нараджэння **Францішка Багушэвіча** (1840-1900), пісьменніка, публіцыста, перакладчыка, аднаго з пачынальні-
каў новай беларускай літаратуры.

22 сакавіка - 100 гадоў з дня нараджэння **Аляксея Пысіна**, беларускага паэта.

22 сакавіка - 75 гадоў з дня нараджэння **Пятра Кухарчыка** (Клецкі р-н), вучонага ў галіне радыёфізі-
зікі, члена-карэспандэнта НАН Беларусі.

23 сакавіка - 155 гадоў з дня нараджэння **Старога Уласа** (сапр. Сіві-Сівіцкі Уладзіслаў Пятровіч, Валожын), паэта, фальклорыста.

23 сакавіка - 125 гадоў з дня нараджэння **Васіля Сташэўскага** (Капыльскі р-н), пісьменніка, грамад-
скага дзеяча.

23 сакавіка - 90 гадоў з дня нараджэння **Леаніда Бурака** (Вілейскі р-н), мовазнаўца, Заслужанага работніка адукацыі Беларусі.

26 сакавіка - 60 гадоў з дня нараджэння **Віктара Шніпа** (Вало-
жынскі раён) - беларускага паэта, празаіка, перакладчыка.

28 сакавіка - 80 гадоў з дня нараджэння **Уладзіміра Мархеля** (1940 - 2013), літаратуразнаўца, пе-
ракладчыка.

30 сакавіка - 120 гадоў з дня нараджэння **Уладзіміра Вашкевіча** (1900 - 1970), генерал-палкоўніка.

Красавік

1 красавіка - 80 гадоў з дня нараджэння **Уладзіміра Басалыгі**, мастака.

2 красавіка - 90 гадоў з дня нараджэння **Сяргея Гусака**, кры-
тыка, літаратуразнаўца.

4 красавіка - 75 гадоў з дня нараджэння **Віктара Карзюка** (Вало-
жынскі р-н), вучонага-матэматыка, члена-карэспандэнта НАН Беларусі, Заслужанага работніка адукацыі Беларусі

6 красавіка - 65 гадоў з пач-
атку выдання "Голоса Радзімы", штотыднёвой газеты для суайчын-
нікаў за межамі Беларусі.

7 красавіка - 270 гадоў з дня нараджэння **Рамуальда Тадэвуша Гедройца** (1750-1824), генерал-маёра ВКЛ, аднаго з кіраўнікоў паўстання 1794 г.

7 красавіка - 90 гадоў з дня нараджэння **Васіля Протчанкі**, док-
тара педагогічных навук.

14 красавіка - 140 гадоў з дня нараджэння **Язепа Дылы** (Слуцк), пісьменніка, тэатрапазнаўца, грамадскага дзеяча.

14 красавіка - 135 гадоў з дня нараджэння **Сымона Рак-Мі-
хайлоўскага** (Маладзечанскі р-н), пісьменніка, палітычнага дзеяча, публіцыста, педагога.

14 красавіка - 100 гадоў з дня нараджэння **Стэфаніі Станюты**, актрысы, народнай артысткі Беларусі, ака-
дэміка Міжнароднай акадэміі тэатра, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Беларусі

18 красавіка - 80 гадоў з дня нараджэння **Яна Арицемавіча Чыкви-
на**, паэта, філолага.

22 траўня - 550 гадоў з дня нараджэння **Міколы Гусоўскага**, аўтара паэмы "Песня пра зубра".

27 траўня - 120 гадоў з дня нараджэння **Уладзіміра Жылкі** (1900-1933), беларускага паэта.

28 траўня - 60 гадоў з дня нараджэння **Алесія Аркуша**, (г. Жо-
дзіна) - беларускага паэта, эсэіста, выдаўца.

30 траўня - 110 гадоў з дня нараджэння **Анатоля Труса** (Уздзен-
скі р-н), акцёра, Народнага артыста Беларусі.

Чэрвень

2 чэрвеня - 210 гадоў з дня нараджэння **Івана Пятровіча Бары-
чэўскага**, гісторыка.

3 чэрвеня - 85 гадоў з дня нараджэння **Васіля Зуёнака** (Круп-
скі р-н), паэта, крытыка, літаратура-
знаўца, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Янкі Купалы.

6 чэрвеня - 70 гадоў з дня нараджэння **Аляксея Дударава** (1950), беларускага драматурга, сцэ-
нарыста, тэатральнага дзеяча, заслу-
жанага дзеяча мастацтваў Беларусі.</

Юбіленыя і памятныя даты 2020 года

Ліпень

1 ліпеня - 20 гадоў таму адкрыўся Палац Рэспублікі ў Менску.

3 ліпеня - 70 гадоў з дня нараджэння **Мікалая Арахоўскага**, беларускага пісьменніка.

3 ліпеня - Дзень горада адзначаюць Барысаў, Беразіно, Валожын, Дзяржынск, Капыль, Маладечна, Нясвіж.

6 ліпеня - 120 гадоў з дня нараджэння **Івана Сцяпанавіча Лупінівіча**, глебазнаўца, акадэміка АН БССР.

9 ліпеня - 40 гадоў з часу заснавання **Літаратурнага музея Пятруся Броўкі**.

10 ліпеня - 120 гадоў з дня нараджэння **Пётры Сергіевіча**, беларускага жывапісца, графіка, мастака-манументаліста.

11 ліпеня - (90 гадоў з дня нараджэння) **Івана Рэя**, жывапісца, заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі.

14 ліпеня - 100 гадоў з дня нараджэння **Алесі Астапенкі** (в. Сырская Буда, Рагачоўскі павет) - беларускага паэта, літаратуразнаўца.

15 ліпеня - 610 гадоў з часу пераможнай бітвы войскаў ВКЛ і Польшчы пад **Грунвальдам**.

15 ліпеня - 120 гадоў з дня нараджэння **Уладзіміра Дубоўкі**, беларускага паэта, празаіка, перакладчыка, крытыка.

19 ліпеня - 140 гадоў з дня нараджэння **Гальяша Леўчыка**, беларусазнаўца, паэта, публіцыста, перакладчыка, музыки.

22 ліпеня - 125 гадоў з дня нараджэння **Сухога Паўла Восіпавіча** (1895 - 1975), аўяканстуктара.

24 ліпеня - 70 гадоў з дня нараджэння **Генадзія Уладзіміравіча Грушавога**, вучонага, грамадскага дзеяча.

27 ліпеня - 30 гадоў з часу прыняція Вярхоўным Саветом БССР **Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце Беларускай ССР**.

31 ліпеня - 100 гадоў таму прыняція **Дэкларацыі аб незалежнасці ССР Беларусі** на сумесным пасяджэнні Менскага губернскага ВРК (Ваенна-рэвалюцыйнага камітэта) з шэрагам палітычных партый і прафсаюзных арганізацый Менскай губерні. У ёй не былі зафіксаваны патрабаванні аб уключенні ў склад Беларусі Віцебскай, Магілёўскай, Смаленскай губерні, аб авбяшчэнні беларускай мовы дзяржаўнай, аб стварэнні самастойнага беларускага войска і інш.

Жнівень

4 жніўня - 75 гадоў з часу заснавання **Літаратурнага музея ў Вязынцы**, філіяла Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы (Маладечанскі р-н)

4 жніўня - 75 гадоў з часу

заснавання **Літаратурнага музея ў Ляўках**, філіяла Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы

6 жніўня - 180 гадоў з дня нараджэння **Альгерда Абуховіча**, беларускага паэта, мемуарыста, перакладчыка.

7 жніўня - 110 гадоў з дня нараджэння **Генадзія Цітовіча**, беларускага этнамузыкаведа, дзеяча харугвога мастацтва, дырыжора.

9 жніўня - 110 гадоў з дня нараджэння **Ларысы Геніюш** (1910-1983), паэткі, дзеяча беларускага адраджэння.

10 жніўня - 70 гадоў з дня нараджэння **Анатолія Вераб'я**, беларускага крытыка, літаратуразнаўца.

10 жніўня - 100 гадоў таму ў Менску пачала дзеяніца тэатральная група **Уладзіслава Галубка**.

11 жніўня - 150 гадоў таму (1870 г.) быў выдадзены "Слоўнік беларускай мовы" Івана Насовіча.

12 жніўня - 70 гадоў з дня нараджэння **Леаніда Галубовіча** (Клецкі р-н), беларускага паэта.

13 жніўня - 70 гадоў з дня нараджэння **Пятра Кузьміча Краўчанкі**, грамадскага дзеяча, гісторыка, актыўіста Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына".

14 жніўня - 95 гадоў з дня нараджэння **Сяргея Міхальчука** (Капыльскі р-н), беларускага празаіка, перакладчыка.

19 жніўня - 110 гадоў з дня нараджэння **Алесі Жаўрука** (сапр. Сінчкін Аляксандар) (1910-1942), беларускага паэта.

27 жніўня - 70 гадоў з дня нараджэння **Галіны Каржанеўскай** (Слуцкі р-н), беларускай паэтэсі, драматурга.

29 жніўня - Дзень горада ў **Заслаўі**.

27 жніўня - 220 гадоў з дня нараджэння **Дамініка Ходзькі**, літаратара, этнографа.

30 жніўня - Дзень горада ў **Салігорску**.

Верасень

1 верасня - 120 гадоў з дня нараджэння **Сымона Баранавых** (Уздзенскі р-н), беларускага дзіцячага пісьменніка, празаіка.

2 верасня - 90 гадоў з дня нараджэння **Анатоля Шаўні**, беларускага паэта, крытыка.

2 верасня - 75 гадоў з часу заканчэння **Другой Сусветнай вайны**.

8 верасня - 180 гадоў з дня адкрыція **Горы-Горацкай** земляробчай школы (цяпер Беларуская сельскагаспадарчая акадэмія).

11 верасня - 165 гадоў з дня нараджэння **Ёўдакіма Раманава**, беларускага археолага, фальклорыста, этнографа, педагога.

12 верасня - 250 гадоў з дня нараджэння **Аляксандра Міхала Сапегі** (1730-1793), гетмана польнага, генерал-маёра ВКЛ.

12 верасня - 75 гадоў з дня нараджэння **Рыгора Семашкевіча** (Маладзечанскі р-н), беларускага пісьменніка і літаратуразнаўца.

12 верасня - Дзень горада ў **Менску**. (Дата для 2020 года).

12 верасня - Дзень горада ў **Смалявічах**. (Дата для 2020 года)

14 верасня - 100 гадоў з часу заснавання Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя **Янкі Купалы**

15 верасня - 235 гадоў з часу заснавання **Менскай вышэйшай ду-**

хойнай семінарыі, вышэйшай навучальнай установы Беларускай праваслаўнай царквы (Слуцк, 1785 г., зараз в. Жыровічы Слонімскага р-на)

15 верасня - Дзень бібліятэк Беларусі.

15 верасня - 190 гадоў з часу заснавання **Гарадзенскай** абласной бібліятэкі імя Я.Ф. Карскага.

17 верасня - Дзень горада ў **Лідзе**. (Апорная дата, рэальныя вар'іруючыя па гадах.)

19 верасня - 130 гадоў з дня нараджэння **Сяргея Палуяна** (1890-1910), беларускага пісьменніка, публіцыста, літаратуразнаўца.

24 верасня - 100 гадоў таму адбыўся **I з'езд КСМБ**.

25 верасня - 255 гадоў з дня нараджэння **Міхала Клеафаса Агінскага** (1765-1833), беларускага дзяяча, кампазітара.

28 верасня - 90 гадоў з дня нараджэння **Віктара Дайліда** (Слуцкі р-н), беларускага празаіка.

29 верасня - 140 гадоў з дня нараджэння **Сяргея Пятровіча Сахарава**, этнографа, фальклорыста.

Кастрычнік

10 кастрычніка - 80 гадоў з дня нараджэння **Кастуся Тарасава**, пісьменніка, гісторыка.

11 кастрычніка - 150 гадоў з дня нараджэння **Пятра Гаўрылавіча Яцыны**, скульптара.

12 кастрычніка - 80 гадоў з дня нараджэння **Беларусі праведзены падзел рэйна на сельсаветы**.

13 кастрычніка - Дзень работніка культуры Беларусі

14 кастрычніка - Дзень маци ў Беларусі

15 кастрычніка - Міжнародны дзень сельскіх жанчын (International Day of Rural Women)

16 кастрычніка - 80 гадоў з дня нараджэння **Алесі Сяргеевіча Шатэрніка**, скульптара.

20 кастрычніка - 135 гадоў з дня нараджэння **Алесі Бурбіса**, палітычнага і тэатральнага дзеяча.

21 кастрычніка - 100 гадоў з дня нараджэння **Івана Фяцісава**, жывапісца, Заслужанага работніка культуры Беларусі.

24 кастрычніка - 225 гадоў з дня нараджэння Расія, Прусія і Аўстрыя канчатковая падзялілі Реч Паспалітую.

24 кастрычніка - Дзень Арганізацыі Аб'яднаных Нацый (United Nations Day)

25 кастрычніка - 90 гадоў з дня нараджэння **Леаніда Дударэнкі** (Маладзечна), жывапісца, Заслужанага дзеяча мастацтва Беларусі.

25 кастрычніка - 85 гадоў з дня нараджэння **Уладзіміра Паўлаўіча**, беларускага пісьменніка.

26 кастрычніка - Міжнародны дзень школьніх бібліятэк (International School Library Day). (Дата для 2020 года)

30 кастрычніка - 135 гадоў з дня нараджэння **Альбрэхта Антонія Вільгельма Радзівіла**, XVI, перадапошнія ардыната Нясвіжу.

31 кастрычніка - 90 гадоў з дня нараджэння **Лівія Гумілеўскага**, скульптара, Заслужанага дзеяча мастацтва Беларусі.

Лістапад

1 лістапада - 125 гадоў з дня нараджэння **Уладзіміра Крыловіча** (Дзяржынскі р-н), беларускага акцёра, аднаго з заснавальнікаў беларускага тэатра.

1 лістапада - 31 снежняні 31 снежня.

28 лістапада - 70 гадоў з дня нараджэння **Міколы Пятровіча Кузьміча**, берасцейскага ювеліра.

29 лістапада - 190 гадоў ад пачатку паўстання ў Польшчы, Беларусі і Літве. (Лістападаўскае паўстанне 1830-31 гг.)

Снежань

6 снежня - 500 гадоў з дня нараджэння **Барбары Радзівіл**, каралевы Польшчы і вялікай княгині ВКЛ.

(Заканчэнне. Пачатак на стр. 1.)

Але самым вялікім клопатам у тых дні была падрыхтоўка для БГ трох передач: "Рваць ланцуг цемната" - пра Цётку, "Подзвіг Скарыны", а таксама пра дзеянасць Іларыёна Свянцішкага - заснавальніка Беларускага аддзела ў львоўскім музее.

1987 год зафіксаваны і аўтографам Вольга Іпатавай на запрашальным білеце на яе аўтарскі вечар, які адбыўся 20 сакавіка ў Смаргонскім раённым доме культуры:

Ізноу ў дарозе

мы з табой, Сяргейка.
На эты раз -
смаргонская "батлейка".

Той 1987 год зафіксаваны і на маіх фотаздымках. Бало таксে пры Саюзе пісьменнікаў "Бюро прапаганды мастацкай літаратуры". І вось ідуць на сустрэчу з чытчамі-слушачамі Вольга Іпатава, Анатоль Кудравец, Лола Званарова, Генадзь Пашкоў... Ладзілі такія падарожкі Алеся Ставер, Пятро Ліпай.

Восень 1987 г. была аздоблена юбілем Зоські Верас. У так званай "Лясной хатцы" пад Вільняй 27-28 верасня адзначалі 95-годдзе Людвікі Антонаўны Сівіцкай (Войцік).

Зоську Верас ведалі як пісьменніцу, фальклорыстку, выдаўца, рэдактара, аўтара мемуараў - у тым ліку і пра Максіма Багдановіча. Канешне, кінааператоры па просьбе Вольги Іпатавай працаўвалі як мae быць. І мне, сціпламу фатографу, удалося зафіксаваць некаторыя моманты той святочнай падзеі. Вось на здымку злева направа аблікар'юваюць захаваныя рапытэты дачка Зоські Верас Галіна Войцік, яе муж Лявон Луцкевіч, кіношніца Ала Чорная, Вольга і сама Зоська Верас, Уладзімір Содаль. Спадчына веку - у альбомах. Варты толькі прыгледзеца і паслушаць сведку...

Да юбілею Вольгі Іпатавай

У ТВОРЧЫМ СВЯЦТВЕ (Водбліскі сустрэчаў)

х х х

лом - Вольга Іпатава побач гаспадыні, наўкруг стаяць муж Вольгі - Ягор Фядзюшын, Алеся Рыбак, Алеся Жамойцін... І якайсця ў кадры на той цікавай сустрэчы. Потым была праходка па старажытным горадзе. І яшчэ адзін здымак - каля возера. Устойлівымі аказаліся Волечка, Алеся Рыбак, Франц Сіўко... А я "прыземліўся" да мацерька знакамітых продкаў.

Натхнёны Браславам, я запрасіў Вольгу і яе мужа ў падарожжа на мае роднае Прыдзvінне. Вось і містэчка Лявонпаль, дзе 26.11.1999 г. я заснаваў Музей Радзімазнаўства. Агледзеўшы экспанаты, заглянуўшы ў Хату бабкі Ядзvінні, мы накіраваліся на правы бераг Дзвіны. Там у вёсцы Цінкаўцы, недалёка ад Бігосава і Верхнядзvінска, у 1979 г. быў створаны мною літаратурно-краязнаўчы музей "Хата бабкі Параскі на Шляху з Грэкаў у Варагі".

Госці былі ўспещаны набыткамі мае творчай сядзібы. У той дзень з'явіліся на паперы першыя радкі прысвя-

Багатае стала свяцтва з табою, гуклівая Воля!

І продкі з жытнёвай кудзелі уносяцца зноў над вякамі... Сяйво з тваіх жменек надзеі у вершиах жыве між радкамі. Дзвіна не згубіла раздолля, бо там ля стырна стала Воля, а Крывія - пад жаўрукамі!

10.07.2003, 17.03.2017.

Той 2003 год занітаваўся ў памяці, бо на Каляды перад новым, 2004-м - годам

х х х

Ох, гэтая аўтографы! Але як слáуна гучыць: "Дарчыя надпісы!"! Ім я прысыціў кнігу-альбом: "Аўтографы з кніжніцы Сяргея Панізініка (1960-2011)". Вось на старонцы 75 чытаю: "Сяргею, не на памяць - на ўспамін аб добрых дňях, гадзінах, калі мы - разам - збіраўліся, спрачаліся - калі мы былі маладымы, з'яднанымі - мы, цяпер чараціны - але няхай і сапраўды "толькі творчасць апраўдае нас перад Богам".

Гэты аўтограф на зборніку ліркі "Парасткі" (1976). А побач праяўляеца надпіс на кнізе "Грамадзянін свету" (Да 95-годдзя Барыса Уладзіміравіча Кіта) ад сябра рэдкалегі гэтага выдання Вольгі Іпатавай:

"Сяргею Панізініку на прэзентацыі яго "Пры съячэнні..." (маеща на ўзвaze мой зборнік вершаў, выдадзены ў 2004 г.)
Я яму пакланіца нізенька
Не саромеюся, а ганаруся
Бо сардэчна люблю Панізініка-
Дон Кіхота маёй Беларусі.
B. Ipatava. 21.01.2005 г."

На на-

сторонцы кнігі альбо ма прадстаўлена кніга Вольгі Іпатавай "Свабода да апошняга дыхання (Аповеды пра падарожкі Сяргею Панізініку, Дарагаму сядзу і памяшкі на літаратурні і змаганьню - з дайней любоўю".

парасткі

ліркі

Мінск
«МАСТАЦКАЯ ЛІТАРАТУРА»
1976

Іду напярэймы шчырых пажаданняў, узбагачаючыся ласкай дружлюбных людзей. І не толькі з нагоды ўзнёслага юбілею Волечкі лагоджу імя даўняй сяброўкі, дачкі Міхайла. Ого! Як не гарнарыца паэтам, перакладчыкам, празаікам гістарычнага жанру з героямі Даўыдам Гарадзенскім, Прадыславай!.. Творы лаўрэаткі многіх прэмій перакладзены на рускую, англійскую, немецкую, узбекскую, белгардскую, польскую, славацкую, чэсскую мову і мову хіндзі. А сама Вольга перакладала на беларускую мову творы рускіх, літоўскіх, украінскіх, узбекскіх, армянскіх пісьменнікаў.

Як не ўсцешыца асобай, узнагароджанай ордэнам "Знак пашаны", медалём Ф. Скарыны, удастоенай звання Ганаровага акадэміка Міжнароднай акадэміі навук "Еўразія"! А мае зы-

Вольга Іпатава

Свабода да апошняга дыхання

Аповеды пра падарожкы
Сяргею Панізініку,
Дарагаму сядзу і памяшкі на літаратурні
і змаганьню - з дайней
любоўю.
B. Ipatava
2.11.07г.

Мінск
«Беларусь»
2007

чэнні добраі-мілай Вользе Міхайлауне на наступныя зімы-весны-леты такія: давесці распечаты творчыя пошукі фантастычнай Гіпербарэі, бо для сустрэч не трэба трон; для нахненнія, для спатоліверу: ёсьць на полі Долі Цэнтр - Гіпербарэі схрон. Праца, у альбомкі Волі!

Сяргей Панізінік -
саюзнік Вольгі на з'яўленні
у перыёдыцы (1959),
падначалены старшыні
Саюза беларускіх
пісьменнікаў, і на той час -
удзячны лаўрэат
Літаратурнай прэміі
імя У. Калесніка (2000).

Аўтары цалкам адказныя за падбор
і дакладнасць прыведзенай інфармацыі.
Рэдакцыя рукапісі не вяртае.

Газета надрукавана ў Лідской друкарні.
231300, г. Ліда, вул. Ленінскай, 23.

Выдавец: Установа інфармаціі "Выдавецкі дом ТБМ".
Газета падпісана да друку 6.01.2020 г. у 17.00. Замова № 2.

Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 1500 асобнікаў.
Падпісны інಡекс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес.- 2,61 руб., 3 мес.- 7,83 руб.
Кошт у розніцы: па дамоўленасці.

х х х

чэння Вользе:
Усё аглядала ў Прыдзvінні,
у жменку ўбіраючы краскі:
і зёлкі бабулі Ядзvінні,
і скарбы бабулі Параскі.
Музей той Радзімазнаўства
увесе у прывабе прыволия...

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Юлія Бажок,
Марыя Баравік, Аляксей Карпенка, Эла Оліна, Ігар
Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч, Станіслаў Суднік,
Павел Сцяцко, Людвіка Таўгень, Алег Трусаў,
Дзяніс Тушынскі, Аляксей Шалахоўскі.

<http://nslowa.by/> <http://naszaslowa.by/>
<http://pawet.net/> <http://kamunikat.org/>
<http://tbt-mova.by/> <http://belkiosk.by/>

Заснавальнік:
ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб регістрацыі № 908 ад
18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам
інфармаціі Рэспублікі Беларусь.

Адрес рэдакцыі:
231293, Лідскі р-н, в. Даўліна.

Адрес для паштовых адпраўленняў:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by